

Augustin, *De civitate Dei*, XIV, 28

Fecerunt itaque civitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, caelestem vero amor Dei usque ad contemptum sui. Denique illa in se ipsa, haec in Domino gloriatur. Illa enim quaerit ab hominibus gloriam; huic autem Deus conscientiae testis maxima est gloria. Illa in gloria sua exaltat caput suum; haec dicit Deo suo: *Gloria mea et exaltans caput meum*¹. Illi in principibus eius vel in eis quas subiugat nationibus dominandi libido dominatur; in hac serviunt invicem in caritate et praepositi consulendo et subditi obtemperando. Illa in suis potentibus diligit virtutem suam; haec dicit Deo suo: *Diligam te, Domine, virtus mea*². Ideoque in illa sapientes eius secundum hominem viventes aut corporis aut animi sui bona aut utriusque sectati sunt, aut qui potuerunt cognoscere Deum, *non ut Deum honoraverunt aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum; dicentes se esse sapientes, id est dominante sibi superbia in sua sapientia sese extollentes, stulti facti sunt et immutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium*: ad huiusmodi enim simulacra adoranda vel duces populorum vel sectatores fuerunt: *et coluerunt atque servierunt creaturae potius quam Creatori, qui est benedictus in saecula*³. In hac autem nulla est hominis sapientia nisi pietas, qua recte colitur verus Deus, id exspectans praemium in societate sanctorum non solum hominum, verum etiam angelorum, *ut sit Deus omnia in omnibus*⁴.

Două iubiri au făcut astfel două cetăți: cea pământească prin iubirea de sine până la disprețul lui Dumnezeu; cea cerească prin iubirea de Dumnezeu până la disprețul de sine. Una caută gloria în oameni; în timp ce pentru cealaltă cea mai mare glorie este mărturia conștiinței lui Dumnezeu. Una își înalță capul în gloria sa; îi spune astfel Dumnezeului său: „Tu ești slava mea și tu îmi înalți capul”. În ea principii și cei care subjugă națiuni sunt dominați de pasiunea de a domina; în cealaltă, principii și supușii se ajută unii pe alții din dragoste, primii prin conciliere, ceilalți prin ascultare. Una își leagă virtutea de propriile puteri; astfel îi spune Dumnezeului său: „Te iubesc pe tine, Doamne, virtutea mea.” De aceea în ea înțelepții ce trăiesc conform celor omenești urmăresc doar cele ce sunt bune ori corpului, ori sufletului lor, ori celor două, ori, dacă l-au cunoscut pe Dumnezeu, „nu l-au onorat și nu l-au glorificat, ci s-au pierdut în calculele lor, și sufletul lor prostesc s-a întunecat; numindu-se înțelepți”, adică impunându-se prin mândria de sine în înțelepciunea lor s-au impus lor înșiși, „au ajuns nebuni și au schimbat gloria Dumnezeului incoruptibil pe similitudinea imaginii oamenilor coruptibili și a păsărilor și a patrupedelor și a șerpilor”: astfel de fapt au adorat simulacre sau au condus poporul spre așa ceva sau au fost adepți: „și au luat parte și au servit creatura mai mult decât pe Creatorul, care este binecuvântat în veci”. În cealaltă însă înțelepciunea oamenilor este nimic decât pietate, prin care în mod drept este venerat adevăratul Dumnezeu, așteptând de la el recompensa în adunarea sfinților, nu doar a oamenilor ci chiar a îngerilor, „pentru ca Dumnezeu să fie tot în toți”.

De Civitate Dei contra Paganos libri XXII, în *Patrologia Latina*, vol. XLI, ed. Migne, 1875.

traducere Mihai Maga

¹ Psalmi, 3, 3.

² Psalmi, 17, 2.

³ Epistola către Romani, 1, 21-25.

⁴ Epistola I către Corinteni, 15, 28.